

Vyhodnocení realizačního projektu programu péče pro vydru říční v ČR pro rok 2014

V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které proběhly v rámci realizace PP v roce 2014. U jednotlivých opatření je kurzivou uveden plán činností, který byl navržen v realizačním projektu (RP) a v návaznosti je uvedena realizace činností v roce 2014.

3.1 Péče o biotop

3.1.1 Minimalizace negativních vlivů dopravy

V roce 2014 budou dále propagovány postupy dle dříve vydané metodiky „Vydra a doprava“ a budou průběžně aktualizovány údaje o kritických místech na komunikacích v závislosti na nově získaných datech o vydřích úmrtích (viz opatření 3.3.4). Realizace těchto činností nebude vyžadovat zvláštní finanční zajištění.

Další aktivity v rámci tohoto opatření mohou být naplánovány v průběhu roku v závislosti na možnostech jejich finančního zajištění.

Opatření bylo plněno dle plánu. Elektronická verze metodiky je nadále přístupná na webových stránkách AOPK ČR a společnosti ALKA Wildlife, o.p.s. Nové záznamy o úmrtí vydry na silnicích v ČR byly přidány do elektronicky vedené databáze s mapovým zobrazením (více viz opatření 3.3.4).

3.2 Péče o druh

3.2.1 Odchov nalezených mláďat, rehabilitace zraněných jedinců a jejich zpětný návrat do přírody

Toto opatření bude v roce 2014 zajištěno záchrannými stanicemi, které disponují vhodnými podmínkami pro péči o vydry vhodné ke zpětnému vypuštění. Realizace tohoto opatření nebude vyžadovat zvláštní finanční náklady.

Dle dat poskytnutých Národní sítí záchranných stanic bylo v roce 2014 stanicemi sdruženými v této síti přijato celkem 22 vydry říčních. Z tohoto počtu jich 16 uhynulo (nebo se jednalo o již nalezený kadáver), 1 byla vypuštěna zpět do přírody a ostatní zvířata zatím zůstávají v péči některé ze záchranných stanic (včetně dvou v tomto roce nalezených osiřelých mláďat). Jedním z případů úhynu byl i nález postřelené vydry v prosinci v oblasti Třeboňska, která následkům zranění nakonec podlehla. V lednu 2015 bylo v této záležitosti Českým nadačním fondem pro vydru podáno trestní oznámení.

V březnu 2014 byl zástupcům záchranných stanic ze strany AOPK ČR prezentován návrh ideálního postupu v případě nálezů zraněných a osiřelých vydry.

3.3 Monitoring

3.3.1 Celostátní mapování rozšíření a mapování okrajových lokalit výskytu

Monitoring okraje areálu slouží k sledování trendů vývoje výskytu vydry v ČR v mezidobí mezi celostátními mapováními. V návaznosti na výsledky posledního celostátního mapování provedeného v roce 2011 bylo nově navrženo mapování okrajových či nesouvisle obsazených území i jádrové oblasti výskytu na další 4 roky tak, aby bylo možné podrobněji sledovat dynamiku a trendy v rozšíření vydry v ČR (viz Vyhodnocení RP za rok 2012). Dle tohoto

plánu proběhne v roce 2014 mapování v oblastech západních Čech (10 kvadrátů) a východních Čech (4 kvadráty) s využitím metodiky pro celostátní mapování. Finančně bude toto opatření zajištěno z projektu „Monitoring a celoplošné mapování evropsky významných druhů jako podklad pro dokončení návrhu soustavy Natura 2000 v ČR“.

Mapování proběhlo dle plánu v období od 29. 8. do 8. 11. 2014, výsledky jsou shrnuty v Tabulce 1. Získaná data odpovídají současnému hodnocení těchto oblastí jako okrajových z hlediska výskytu vydry – ve sledovaných kvadrátech bylo zaznamenáno v oblasti východních Čech při první kontrole 67 % negativních bodů a při druhé kontrole 78 % negativních bodů, v oblasti západních Čech potom při první kontrole 37,5 % negativních bodů a při druhé kontrole 30 % negativních bodů. To víceméně potvrzuje nevhodnost prostředí pro vydru především v oblasti východních Čech. Podrobné výsledky jsou k dispozici v závěrečné zprávě z monitoringu.

Tabulka 1. Souhrn výsledků mapování okrajových oblastí v roce 2014 metodou obsazenosti.

Oblast	1. kontrola				2. kontrola				
	% poz. bodů	Počet poz. bodů	% neg. bodů	Počet neg. bodů	% poz. bodů	Počet poz. bodů	% neg. bodů	Počet neg. bodů	Počet kontrolovaných bodů
východní Čechy	33	3	67	6	22	2	78	7	9
západní Čechy	62,5	25	37,5	15	65	26	30	14	40

3.3.2 Odhad početnosti ve vybraných oblastech

V závislosti na počasí budou v zimních měsících 2014 provedena dle metodiky stanovené v příloze 3 PP stopování na čerstvém sněhu ve čtvercích 10 x 10 km ve vybraných oblastech ČR (z oblastí navržených pro toto opatření prioritně: Jeseníky a Krkonoše). Finančně budou tyto akce zajištěny z programu POPFK nebo z Malého grantového schématu (MGS) v rámci Finančního mechanismu EHP a Norska.

Vzhledem k nepříznivým klimatickým podmínkám po většinu zimní sezóny 2014/15 nebyly v tomto období provedeny žádné stopovací akce.

3.3.3 Monitoring EVL vyhlášených pro vydru

V roce 2014 budou monitorovány EVL Krvavý a Kačležský rybník, Lužnice a Nežárka, Stropnice, Nadějská soustava, Velký a Malý Tisý, Horní Malše, Třeboňsko – střed upravenou metodou obsazenosti (viz Vyhodnocení RP za rok 2012) a EVL Orlice a Labe a Chrudimka metodou návštěvnosti. Monitoring EVL bude finančně zajištěn z projektu „Monitoring a celoplošné mapování evropsky významných druhů jako podklad pro dokončení návrhu soustavy Natura 2000 v ČR“.

Monitoring prováděný metodou obsazenosti proběhl dle plánu v období od 21.9. do 2.11. 2014, výsledky jsou shrnuty v Tabulce 2. Přítomnost vydry byla potvrzena ve všech sledovaných EVL, procento pozitivních bodů v rámci jedné sady kontrol se pohybovalo od 58 % do 100 %, přičemž nejnižší procento pozitivních bodů bylo zaznamenáno při první kontrole v EVL Třeboňsko - střed. Z celkového počtu kontrolovaných bodů bylo při první i druhé kontrole 80% pozitivních a 20% negativních. Podrobné výsledky jsou k dispozici v závěrečné zprávě z monitoringu.

Monitoring prováděný metodou návštěvnosti proběhl dle plánu v období od 20.9. do 30.11.2014. Výskyt vydry byl potvrzen v obou sledovaných EVL, celkem bylo zkontrolováno 12 bodů – bylo provedeno 132 kontrol v 7 kvadrátech metodou návštěvnosti. Podrobnější výsledky jsou uvedeny v závěrečné zprávě z monitoringu a související tabulce.

Tabulka 2. Souhrn výsledků monitoringu EVL metodou obsazenosti.

Oblast	1. kontrola				2. kontrola				
	% poz. bodů	Počet poz. bodů	% neg. bodů	Počet neg. bodů	% poz. bodů	Počet poz. bodů	% neg. bodů	Počet neg. bodů	Počet kontrolovaných bodů
EVL Krvavý a Kačležský rybník	87,5	7	12,5	1	87,5	7	12,5	1	8
EVL Lužnice a Nežárka	75,0	24	25,0	8	71,9	23	28,1	9	32
EVL Stropnice	100,0	4	0,0	0	100,0	4	0,0	0	4
EVL Nadějská soustava	100,0	1	0,0	0	100,0	1	0,0	0	1
EVL Velký a malý Tisý	100,0	3	0,0	0	100,0	3	0,0	0	3
EVL Horní Malše	93,8	15	6,2	1	81,3	13	18,7	3	16
EVL Třeboňsko - střed	58,3	7	41,7	5	83,3	10	16,7	2	12
Celkem souhrnně	80	61	20	15	80	61	20	15	76

3.3.4 Sběr uhynulých zvířat a jejich analýzy

V roce 2014 bude pokračovat sběr uhynulých vyder z celé ČR, který byl započat v rámci projektu VaV probíhajícího v letech 2008–2010. Toto opatření (resp. sběr kadáverů) budou zajišťovat interně AOPK ČR či společnost ALKA Wildlife, o.p.s. dle svých aktuálních finančních možností, analýzy sebraných kadáverů budou pravděpodobně realizovány až v následujícím roce (předpokládá se využití financí z MGS v rámci Finančních mechanismů EHP a Norska).

Sběr uhynulých jedinců vydry říční pokračoval v roce 2014 dle plánu, celkem bylo získáno téměř 60 údajů o úhynech vydry v ČR. Data byla zanesena do celkové databáze spravované společností ALKA Wildlife, o.p.s. U části nalezených jedinců byla provedena pitva a odebrány vzorky pro další následné analýzy.

3.4 Výzkum (opatření 3.4.1 – 3.4.5)

Na rok 2014 zatím nejsou z důvodu nedostatku využitelných finančních zdrojů plánována žádná výzkumná opatření. V případě zajištění potřebných financí (např. avizovaná výzva do MGS v rámci Finančních mechanismů EHP a Norska) budou další výzkumné aktivity naplánovány a v závislosti na jejich časové náročnosti budou realizovány nebo bude jejich realizace v průběhu roku 2014 započata.

Počátkem roku byla podána žádost o projekt zaměřený na výzkum reprodukce vydry říční do programu CZ09 v rámci EHP a Norských fondů, ale nebyla podpořena. V roce 2014 tak nebyla realizována žádná výzkumná opatření.

3.5 Výchova a osvěta (opatření 3.5.1 – 3.5.5)

Výchovu a osvětu týkající se vydry říční a její ochrany budou v roce 2014 stejně jako v minulosti zajišťovat různé subjekty, např.: ČNF pro vydru (přednášky, semináře, výukové programy, konzultace s rybáři při místních šetřeních, internetové stránky a online poradenství, vědecké a populární články, tištěné materiály), stanice Pavlov, o.p.s. a další veřejnosti přístupné záchranné stanice chovající vydru říční (prohlídky pro veřejnost, osvětové materiály, výukové programy), dále pak i AOPK ČR (tištěné materiály, internetové stránky) a společnost ALKA Wildlife, o.p.s. (internetové stránky, odborné konzultace, vědecké

a populární články). Vzhledem k tomu, že některé osvětové aktivity - přestože se vydry říční také dotýkají – jsou spíše obecnějšího charakteru, je téměř nemožné přesně určit finanční částku věnovanou „jen“ problematice vyder. V případě vynaložení větších finančních částek bude toto uvedeno v následném vyhodnocení RP za rok 2014, nicméně v současné době nejsou pro rok 2014 plánovány žádné významnější či finančně náročné osvětové aktivity cílené pouze či přednostně na vydru říční.

Výchova a osvěta probíhala v roce 2014 dle RP. Většina dílčích aktivit byla realizována i financována v rámci běžného fungování daných organizací.

Ostatní opatření (opatření 3.6.1 – 3.6.5)

Na rok 2014 zatím nejsou z důvodu nedostatku využitelných finančních zdrojů plánována žádná opatření z této kategorie. V případě zajištění potřebných financí (např. avizovaná výzva do MGS v rámci Finančních mechanismů EHP a Norska) budou další aktivity naplánovány a v závislosti na jejich časové náročnosti budou realizovány nebo bude jejich realizace v průběhu roku 2014 započata.

V roce 2014 nebylo realizováno žádné opatření z kategorie „Ostatní“.

V rámci projektu „Příprava souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality v České republice“, který koordinuje AOPK ČR, jsou průběžně zpracovávány tzv. Soubory doporučených opatření (SDO) pro EVL. V roce 2014 bylo připraveno dalších 6 SDO pro EVL, kde je předmětem ochrany vydry říční. Celkem jich tak bylo zpracováno již 10, nicméně všechny tyto dokumenty zatím stále čekají na schválení ze strany MŽP.

Celkové zhodnocení PP

Program péče pro vydru říční byl v roce 2014 realizován poměrně úspěšně, avšak podobně jako v předchozím roce z důvodu nedostatku finančních zdrojů v menším rozsahu. Zajištěn byl monitoring dle dlouhodobého plánu a péče o druh v rámci standardních aktivit záchranných stanic. Negativní vlivy dopravy na vydří populaci v rámci péče o biotop byly řešeny pouze z osvětového hlediska, ne však v praxi na konkrétních lokalitách. V oblasti výzkumu nebyla v roce 2014 řešena žádná nová problematika, byla pouze aktualizována demografická data získaná sběrem kadáverů pro aktualizaci modelu vývoje populace vydry v ČR. Osvětová opatření byla realizována v obdobném rozsahu jako v loňském roce. Co se týče celkového stavu populace vydry říční v ČR, ten lze na základě výsledků monitoringu hodnotit jako uspokojivý, nadále je však třeba sledovat negativní vlivy dopravy a nelegálního lovu. Vzhledem k těmto faktorům i vzhledem k celkovému zaměření programu péče je tedy potřeba v budoucích letech věnovat větší pozornost problematice vydrou způsobovaných škod, jejich prevence a s tím související osvětou a pokusit se o konkrétní praktická opatření na ochranu vyder před vlivy dopravy. Větší prostor pro realizaci takových aktivit (zejména z finančního hlediska) očekáváme od roku 2015, pokud bude úspěšně podán projekt do Malého grantového schématu v rámci tzv. EHP a Norských fondů. Samozřejmostí pak je zachování realizace nastavených monitorovacích opatření v dobré kvalitě.